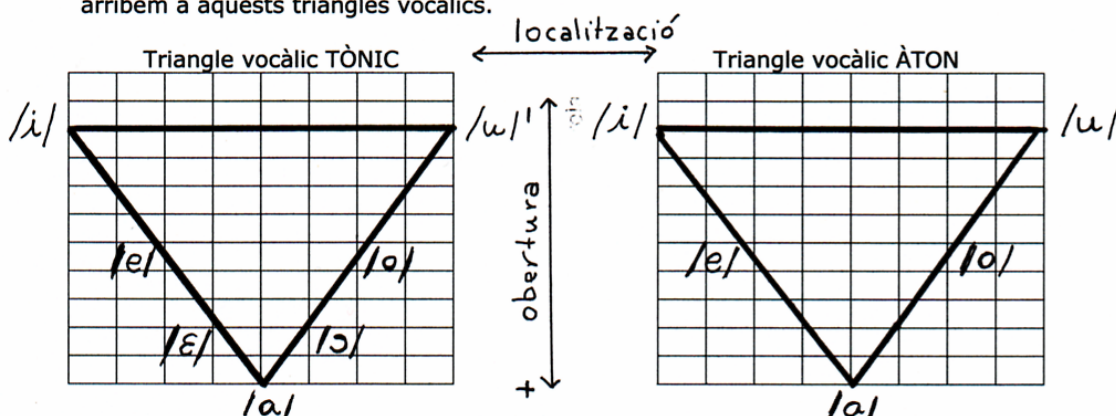

LES VOCALS

1. Panorama general

Quan estudiem els sons vocàlics hem de distingir les vocals en posició accentuada (vocalisme tònic) de les inaccentuades (vocalisme àton). Cal que ens fixem, igualment, en la part de la cavitat bucal on es produeixen (localització), així com el major o menor grau d'obertura que presenten. Per la localització, els sons vocàlics poden ser anteriors (si s'articulen al paladar dur), centrals (si ho fan a la llengua) i posteriors (al paladar tou). Per l'obertura, poden ser d'obertura màxima (oberts), mitjana, o mínima (tancats). Tenint en compte tant la localització com l'obertura, arribem a aquests triangles vocàlics.

Com pots veure, en el **VOCALISME TÒNIC** tenim dues "e" i dues "o". Paraules com "pedra", "llépol", "gota" i "bot" porten /e/ i /o/ tancades. Altres, com "serra", "peu", "cosa" o "port" tenen /ɛ/ i /ɔ/ obertes. Fixa't com la distinció entre les E,O tancades i les E,O obertes permet diferenciar paraules diverses. "Deu" (amb ϵ oberta) vol dir "diez". "Deu" (amb e tancada) vol dir "debe". Amb les O ocorre el mateix: "dona" (amb /ɔ/ oberta) vol dir "mujer", mentre que "dóna" (amb o tancada) vol dir "da, del verbo dar." Per a un/a no valencianoparlant pot resultar difícil localitzar les E i O obertes. Per això donarem unes quantes regles orientatives:

- Les E i O tòniques solen ser OBERTES:
  - Davant de síl.labes amb una I o una U: conveni, pèrfid, dimoni, ingenu, pòstum, moure...
  - En mots esdrúixols en general: anècdota, còlera, tèbia, València...
  - En la majoria de termes científics d'origen greco-l·latí: telègraf, germen, esòfag...
  - Si porten accent greu: esplèndid, autònom...

ATENCIÓ: FIXA'T QUE LA MAJORIA DE "EE" I "OO" TÒNIQUES DE PARAULES PLANES I ESDRÚIXOLES SÓN OBERTES I QUAN S'ACCENTUEN PORTEN ACCENT GREU(´). EN PARAULES AGUDES SOLEN SER TANCADES I PER TANT PORTEN ACCENT AGUT(´).

- Si les paraules equivalents porten UE o IE en castellà (amb moltes excepcions): port, terra, serra, poble... però, en canvi, "sempre" porta /e/ tancada.

--	--	--	--

2. Totes aquestes paraules amb E i O tòniques s'accentuen: posa'ls l'accent que els corresponga:

AGUDES	PLANES	ESDRÚIXOLES
cafe	fotograf	decada
seleccio	logic	anecdota
vindre	tecnic	opera

4. Subratlla les O obertes. Indica per que no son (n ni na 15)

anterior	cotxe	sort	poma
quilòmetre	moble	dijous	odi
totes	mòdul	falcó	gota
honor	manoll	forn	rosca
autònom	termogen	copa	quiròfan
corpus	nostre	porta	agost
estómac	molta	cola	abandó
Antoni	gos	nebot	bota
tòrax	director	most	cort